

3. Маневич В.Е. Экономические дискуссии 20-х годов / отв. Ред. Л.И. Абалкин. – М. Экономика, 1989. – 142 с.
4. Слепнева Т.А., Яркин Е.В. Цены и ценообразование: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 240 с.
5. Черников Д.А. Макроэкономическая теория. Глава 3.3. Лаговые процессы в экономике // Российский экономический журнал. – 1993. – № 12. – С. 90-94.
6. Черников Д.А. Макроэкономическая теория. Глава 3.3. Лаговые процессы в экономике (продолжение) // Российский экономический журнал. – 1994. – № 1. – С. 69-75.
7. Черников Д.А. Макроэкономическая теория. Глава 3.3. Лаговые процессы в экономике (окончание) // Российский экономический журнал. – 1994. – № 2.. – С. 89-97.
8. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика: Пер. с англ. со 2-го изд. – М.: «Дело ЛТД», 1993. – 864 с.

Єрмоєнко В.

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ПРИ ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Потенційні можливості економічного розвитку держави та кожного регіону здебільшого залежать від їх ресурсного потенціалу: природних багатств, виробничих потужностей, кваліфікованого персоналу тощо. Важливою складовою цього потенціалу є забезпеченість фінансовими ресурсами, наявність збалансованої ефективної фінансової системи.

Формування фінансових ресурсів значною мірою залежить від масштабів та ефективності економічного комплексу країни та її регіонів. Серед головних чинників, які безпосередньо визначають обсяги фінансових ресурсів, утворених на рівні регіонів, є:

- відмінності між регіонами у рівнях соціально-економічного розвитку;
- галузева структура регіональних комплексів та їхня дохідність, що визначає обсяги податкової бази;
- рівень розвитку соціальної та виробничої інфраструктури сільської місцевості;
- ефективність використання місцевих ресурсів багатопільового призначення (трудових, земельних, водних);
- рівень забруднення навколишнього природного середовища, що призводить до диференціації обсягів витрат у сфері надання державних і громадських послуг і цін на ці послуги.

Актуальності набуває проблематика регіональної конкурентоспроможності як здатності регіону розвивати та захищати свої конкурентні переваги. Використання конкурентних переваг дозволяє регіонам не лише зміцнювати власний конкурентний статус, а й сприяти підвищенню рівня конкурентоспроможності економіки країни на зовнішніх ринках.

Як економічна категорія, конкуренція - це економічна боротьба, суперництво між відокремленими виробниками продукції, робіт, послуг щодо задоволення своїх інтересів, пов'язаних з продажем цієї продукції, виконаних робіт, наданням послуг одним і тим же споживачем. Відповідно, конкурентоспроможність – це властивість об'єкта, що характеризується ступенем реального чи потенційного задоволення ним конкретної потреби у порівнянні з аналогічними об'єктами, представленими на даному ринку. Це від розуміння конкурентоспроможності, як зумовленої економічними, соціальними і політичними факторами позиції країни або товаровиробника на внутрішньому і зовнішньому ринках, що за умов відкритої економіки може визначатися і як здатність країни (фірми) протистояти міжнародній конкуренції на власному ринку і ринках інших країн, під конкурентоспроможністю регіону слід розуміти його здатність в умовах глобальної конкуренції на основі ефективного використання наявних традиційних і створення унікальних ресурсів локального розвитку стимулювати підвищення продуктивності виробництва та рівня життя місцевого населення і, відповідно, забезпечувати високий конкурентний статус у гео економічному просторі в довгостроковій перспективі [2].

Однак, потрібно зазначити, що так само як сьогодні відсутнє єдине визначення поняття конкурентоспроможності регіону, так і відсутнє єдине бачення складових, що його формують. Зокрема слід говорити про такі рівні конкуренції: конкуренція між окремими регіонами в межах однієї держави; конкуренція між окремими регіонами країни та сусідніми закордонними регіонами (транс кордонна конкуренція); конкуренція регіону з іншими країнами у складі держави (міжнародна конкуренція). У літературі зустрічається наступний поділ при вивченні конкурентоспроможності різних суб'єктів конкуренції: мікрорівень (конкретні види продукції, виробництва, підприємства); мезорівень (регіони, галузі, корпоративні об'єднання підприємств і фірм конгломеративного типу); макрорівень (країни, народногосподарські комплекси) [1]. Аналогічно до поданого поділу можна розглядати і поняття конкурентоспроможності регіону: мікрорівень (рівень країни, де знаходяться дані регіони); мезорівень (транс кордонна конкуренція регіонів); макрорівень (міжнародний рівень конкуренції регіонів).

Очевидно, що на кожному з цих рівнів можуть використовуватись різні критерії для оцінки конкурентоспроможності. Але існують і загальні критерії, за якими можна здійснити оцінку конкурентоспроможності регіону:

- наявність достатньої кількості працездатного населення та висококваліфікованої робочої сили;
- ефективність використання наявних у регіоні ресурсів;
- інтенсивність залучення внутрішніх та зовнішніх фінансових ресурсів;
- конкурентоспроможність продукції підприємств регіону;
- рівень розвитку ринкової та соціальної інфраструктури;
- рівень розвитку інфраструктури, що обслуговує зовнішньоекономічну діяльність;
- наявність у регіоні зовнішньоорієнтованих підприємств та рівень їх розвитку;
- законодавча база зовнішньоекономічної діяльності країни;
- законодавча база інвестиційної та інноваційної діяльності країни.

Фінансові ресурси регіону складаються з засобів місцевих (обласних, міських, районних тощо) бюджетів, а також засобів підприємств, що виділені на регіональний розвиток. Регіональна фінансова система повинна узгоджуватися з іншими елементами регіонального господарського механізму та загальною концепцією його перебудови. Перехід до економічних методів територіального управління, розширення економічної самостійності регіонів поєднуються зі створенням загальнодержавних централізованих фондів територіального розвитку, що регулюють міжрегіональні відносини, та формуванням системи внутрішньо регіональних фондів розвитку й страхових фондів [3].

Тенденція, що склалася в Україні, суперечить необхідності зростання ролі місцевих бюджетів в економічному й соціальному розвитку країни і не відповідає потребам зміцнення місцевого самоврядування. Ігнорується бюджетна автономія регіональної влади, та існує значна залежність дохідної частини регіональних бюджетів від центру.

Головними податковими джерелами регіональних бюджетів протягом останніх років були основні регульовальні податки: прибутковий податок, податок на додану вартість та податок на прибуток підприємств. Прибутковий податок є місцевим за своєю природою, оскільки саме на місцевому рівні він найнаочніше повертається платнику податків у вигляді суспільних фондів споживання. Якщо цей податок повністю і обов'язково залишатиметься і надалі на регіональні потреби, то в його зростанні будуть зацікавлені як самі платники податків, так і регіональні органи.

Аналітичні дані свідчать, що найнижчий рівень впровадження місцевих податків і зборів характерний для регіонів, яким притаманна нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, що впливає на обмеження бази об'єктів оподаткування. Відсутність в управлінні будь-якої значущої податкової бази не дає можливості місцевим органам маніпулювати нею, як зазначає О. Дьомін [4].

Позабюджетні фонди - особлива форма перерозподілу та використання фінансових ресурсів, які залучаються виконавчими органами державної влади до господарчого обігу. Переважна більшість цих фондів має виключно цільове призначення і використовується для забезпечення додатковими коштами економічних і соціальних потреб відповідних територій.

Одже одним з визначальних факторів, що формують конкурентоспроможність регіону є ефективне функціонування фінансової системи, її спроможність забезпечувати потреби економічного розвитку, тому органи місцевого самоврядування повинні спрямовувати свої зусилля на те, щоб в першу чергу ці критерії конкурентоспроможності регіону були високими на загальному національному рівні, а після цього - і на міжнародному.

Джерела та література

1. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 312 с.
2. Брикова І. Концепція міжнародної конкурентоспроможності національного регіону та її практичний вимір // Міжнародна економічна політика. – №4. – 2006. – С. 29-53.; Федак Т. В. Регіональні фактори забезпечення конкурентоспроможності продукції // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Львів, 2001. – 19 с.
3. Розміщення продуктивних сил./ За ред. В. В. Ковалевського, О. Л. Михайлюк, В. Ф. Семенова. – К., 2001. – С. 139.
4. Дьомін О. Б. Роль місцевих бюджетів // Економіка України. – 2003. – № 6.